

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA
PLANGEBIED LEEUWERIK
TE ESBEEK
GEMEENTE HILVARENBEEK

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA plangebied Leeuwerik te Esbeek in de gemeente Hilvarenbeek

Opdrachtgever	Gemeente Hilvarenbeek Postbus 3 5080 AA Hilvarenbeek
Project	HVB.C5S.ECO1
Rapportnummer	12053342
Status	Eindrapportage
Datum	20 juni 2012
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. M. Koen
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Drs. B.G.W. Aarts
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	1
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
2.3	Toekomstig gebruik van het plangebied en voorgenomen ingrepen	2
3.	ONDERZOEKSMETHODIEK	2
4.	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	3
4.1	Inleiding	3
4.2	Flora- en faunawet.....	3
4.3	Algemene zorgplicht	4
4.4	Gebiedsbescherming.....	4
5.	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
5.1	Vogels	5
5.2	Vleermuizen	6
5.3	Overige zoogdieren	6
5.4	Reptielen, amfibieën en vissen.....	7
5.5	Libellen en dagvlinders	8
5.6	Vaatplanten.....	8
5.7	Gebiedsbescherming.....	8
6.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	9

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging van de locatie
- 2a. - Luchtfoto
- 2b. - Foto's onderzoekslocatie
3. - Geraadpleegde bronnen
4. - Natuurwetgeving en beleid

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Hilvarenbeek, via Compositie 5 stedenbouw, opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna ten behoeve van het plangebied Leeuwerik te Esbeek in de gemeente Hilvarenbeek.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens overige natuurwetgeving zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de gemeente Hilvarenbeek (contactpersoon de heer S. Bosch) bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek binnen het plangebied uitgevoerd.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2,5$ ha) betreft het plangebied Leeuwerik, ten noordwesten van de kern van Esbeek in de gemeente Hilvarenbeek (zie bijlage 1). Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 50 H (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van het plangebied $X = 137.460$, $Y = 386.125$.

Het plangebied bestaat uit een gedeelte van een (maïs)akker, enkele (begraasde) weides, een gedeelte van een groenstrook en een kleinschalig verruigd grasperceel met een lager gelegen gedeelte waar tijdens het veldbezoek water (enkele centimeters) aanwezig was. Het water in het lager gelegen gedeelte droogt naar verwachting op wanneer er enkele dagen geen regen valt. Het plangebied is verder geheel onbebouwd en onverhard.

Aan de westzijde grenst het plangebied aan een onverhard pad met een enkele rij zomereiken. Ten westen hiervan is een agrarisch bedrijf gelegen. Ten noorden van het plangebied bevindt zich het resterende deel van de (maïs)akker. In oostelijke richting is een nieuwbouwwijk gelegen met de straat Hofstad als grens met het plangebied. In zuidelijke richting bevindt zich een groenstrook met ten zuiden daarvan enkele vrijstaande woningen met tuin.

Verder in zuidelijke richting bevindt zich de Spaanseindsestraat met diverse boerenerven. In bijlage 2a is de huidige situatie op een luchtfoto weergegeven. Bijlage 2b bevat enkele foto's van het plangebied.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Kempenland-West, bevindt zich op circa 750 m afstand ten westen van het plangebied.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS. Het meest nabijgelegen gebied of element dat deel uitmaakt van de EHS bevindt zich circa 250 m ten noordoosten van plangebied. Het betreft een aantal boomgroepen/bosstroken ten noorden van de sportvelden en ten westen van het bedrijventerrein aan de Esbeekseweg.

2.3 Toekomstig gebruik van het plangebied en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om binnen het plangebied nieuwbouw te realiseren. De nieuwbouw zal in fases worden gebouwd. Als eerste zal Leeuwerik fase 3 worden gerealiseerd (zie figuur 1). Het overige gedeelte zal in een later stadium worden gerealiseerd. Ten behoeve van de nieuwbouw zullen de agrarische functies ter plaatse verdwijnen. Verder zal alle binnen het plangebied aanwezige vegetatie worden verwijderd. Het is tevens mogelijk dat ten behoeve van een ontsluitingsweg een of meerdere eiken langs de westzijde van het plangebied worden gekapt.

Figuur 1. Gehele plangebied (zwart omlijnd) waarvan het gekleurde gedeelte eerst wordt gerealiseerd (Leeuwerik fase 3).

3. ONDERZOEKSMETHODIEK

Het veldbezoek is afgelegd op 8 juni 2012. Tijdens dit veldbezoek is het gehele plangebied, alsmede de directe omgeving onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op het plangebied. Verder zijn toegankelijke gegevens van natuur- en soortbescherming organisaties gebruikt en zijn gegevens van de provincie Noord-Brabant geraadpleegd. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in bijlage 3.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen het plangebied, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van het plangebied. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

4. TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Zorg voor alle inheemse planten- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. De instrumenten die deze bescherming mogelijk maken, zijn op Europees niveau vertaald in Natura 2000. De Europese wetgeving ten aanzien van de soortbescherming is in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is vastgelegd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Hiermee heeft Nederland de Europese wetgeving in de nationale wetgeving verankerd.

Door in de planfase van een (bouw)project of ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde planten- en diersoorten kan effectief worden omgegaan met de aanwezigheid van een beschermde soort. Een dreigende overtreding van de Flora- en faunawet kan zo snel gesignaleerd en in veel situaties voorkomen worden. Vervolgens kan er accuraat actie ondernomen worden om zodoende de overlevingskansen en migratiemogelijkheden van een beschermde soort in het betreffende gebied geen blijvende schade toe te brengen.

Om alle gebieden met elkaar te verbinden en om uitwisseling en verspreiding van soorten mogelijk te maken, wordt er in Nederland gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Verder worden diverse Rode lijsten van bedreigde soorten gehanteerd bij beoordelingen voor de aanwijzing van bescherming en compensatie.

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. In bijlage 4 wordt een nadere toelichting gegeven omtrent de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

4.2 Flora- en faunawet

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend werkt. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespendif en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheden, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie).

Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden (beschermingscategorie 5). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorwaarde hierbij is dat er in de directe omgeving wel geschikt habitat aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger. Nestlocaties van soorten uit de beschermingscategorie 5 zijn in uitzonderlijke gevallen ook buiten het broedseizoen beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

4.3 Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd. De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.4 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

5. ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Broedvogels (nest jaarrond beschermd)

Binnen het plangebied bevinden zich geen (potentiële) nestgelegenheden voor vogelsoorten waarvan het nest (inclusief leefgebied) jaarrond is beschermd, zoals huismus en steenuil. De randen van het plangebied, met name de begraasde weides, vormen in combinatie met de directe omgeving (boerenerven) wel geschikt foerageergebied voor steenuil. Indien op een van de nabijgelegen boerenerven een steenuil broedt, binnen circa 300 meter, dan kan het plangebied van essentieel belang zijn voor het betreffende steenuilenpaar. Op basis van de quickscan kan niet worden vastgesteld dan wel worden uitgesloten of het plangebied deel uitmaakt van het foerageergebied van steenuil.

Om inzichtelijk te krijgen in hoeverre en op welke manier de steenuil van het plangebied gebruik maakt, kan nader veldonderzoek worden uitgevoerd. De optimale periode voor dergelijk veldonderzoek is februari - april. Aan de hand van de resultaten van het aanvullende onderzoek kan worden bepaald of overtreding van de Flora- en faunawet aan de orde is en welke mitigerende of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. Op dit moment zijn hiervoor onvoldoende gegevens aanwezig. Een andere mogelijkheid is om lokale steenuil deskundigen van de Vereniging natuur en Milieu Hilvarenbeek e.o. te raadplegen. Mogelijk dat dergelijke personen kunnen bevestigen of uitsluiten dat het plangebied van belang is voor steenuil. Indien ook deze hieromtrent geen uitsluitsel kunnen geven, zal nader veldonderzoek alsnog meer duidelijkheid moeten verschaffen.

Met uitzondering van steenuil zijn er geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat het plangebied, inclusief de eiken aan de westzijde, een (belangrijke) functie kan hebben voor vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd (beschermingscategorie 1 t/m 4).

Broedvogels (nest in bepaalde gevallen jaarrond beschermd)

Binnen het plangebied zelf zijn geen potentiële nestgelegenheden aanwezig voor vogelsoorten die onder de beschermingscategorie 5 vallen. De bomen aan de westzijde van het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van nestholtes en nesten van kraaiachtigen. Deze zijn niet aangetroffen. Het is niet uit te sluiten dat in een volgend broedseizoen wel een soort als grote bonte specht of ekster in een van de eiken kan gaan broeden. Het gaat hierbij echter om algemeen voorkomende soorten, die in dit geval ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Ten aanzien van eventueel in de toekomst aanwezige nesten, geldt dat de bomen dienen te worden ontzien tijdens het broedseizoen.

Broedvogels (nest niet jaarrond beschermd)

Door de aanwezigheid van struiken en ruigte vegetatie binnen het plangebied en de zomereiken langs het plangebied zijn er geschikte nestlocaties aanwezig voor "algemene" vogelsoorten als merel, heggemus, winterkoning, roodborst, grasmus, zwartkop, tijftjaf, fitis, putter en houtduif. Daarnaast kunnen op de akker en het weiland soorten als kievit, scholekster, graspieper en gele kwikstaart tot broeden komen. Voor dergelijke "algemene" soorten geldt dat, indien de nestmogelijkheden buiten het broedseizoen worden verwijderd of ongeschikt worden gemaakt, er geen overtredingen plaats zullen vinden. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat op het plangebied een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

5.2 Vleermuizen

Uit het Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant (Twisk & Limpens, 2006) blijkt dat binnen enkele kilometers van de onderzoeklocatie de volgende soorten zijn waargenomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis, franjestaart en gewone grootoorvleermuis. Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.*, 2010) is het plangebied gelegen in een deel van Nederland waar ook vleermuissoorten als grijze grootoorvleermuis en baardvleermuis kunnen voorkomen.

Verblijfplaatsen binnen het plangebied

Het plangebied is geheel onbebouwd en er zijn geen bomen met holten aanwezig. Hierdoor kan worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied aanwezig zijn. Overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van het verstoren van een vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen is niet aan de orde.

Verblijfplaatsen buiten het plangebied

De woningen en boerderijen in de directe omgeving vormen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk gewone grootoorvleermuis. Eventuele verblijfplaatsen hierin ondervinden door de afstand tot de bouwlocatie en de aard van de ingreep geen hinder van de herontwikkeling van het plangebied.

Foeragerende vleermuizen

Het plangebied zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk gewone grootoorvleermuis om te foerageren. Gewone dwergvleermuizen zullen met name gebruik maken van de randen van het plangebied met opgaande vegetatie (groenstrook), terwijl laatvliegers meer het open veld zullen gebruiken om te foerageren. Verder kunnen de zomereiken aan de westzijde mogelijk worden gebruikt door gewone grootoorvleermuizen om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. In de toekomstige situatie worden weer nieuwe groene elementen gecreëerd waar vleermuizen gebruik van kunnen maken om te foerageren. Daarbij zullen de zomereiken grotendeel worden behouden en zijn er in de directe omgeving voldoende alternatieve foerageermogelijkheden aanwezig. Met betrekking tot de eiken en het nieuwe groen is het wel van belang, dat de aan te leggen verlichting niet op de boomkronen of struiken worden gericht. Vleermuizen zijn namelijk zeer verstoringgevoelig ten aanzien van verlichting.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen binnen het plangebied ontbreken, worden er geen potentiële vliegroutes verstoord. De zomereiken ten westen van het plangebied maken geen deel uit van een langere aangesloten route tussen potentiële foerageergebieden en verblijfplaatsen. Het is dan ook niet te verwachten dat de zomereiken naast foerageerhabitat ook worden gebruikt als vliegroute.

5.3 Overige zoogdieren

Het plangebied vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol, haas, veldmuis en konijn. Voor dergelijke algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Met name bij het verwijderen van struiken en ruigte vegetatie dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van kleine zoogdiersoorten. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dienen dieren zorgvuldig te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten het werkgebied.

Streng beschermde soorten

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals das, steenmarter en eekhoorn, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat of op basis van algemene verspreidingsgegevens kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op het plangebied is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig. Volgens gegevens van RAVON zijn binnen enkele kilometers van het plangebied wel levendbarende hagedis, hazelworm en gladde slang waargenomen. De waarnemingen van deze streng beschermde soorten hebben betrekking op nabij gelegen natuurgebieden.

Amfibieën

Het verlaagde natte gedeelte binnen het plangebied is, mits er water aanwezig is, geschikt als voortplantingswater voor algemene soorten als bruine kikker en gewone pad. Tijdens het veldbezoek zijn in het aanwezige water geen amfibieën of amfibieënlarven aangetroffen. Naar verwachting droogt het aanwezige water in de regel snel op, waardoor larven te weinig tijd hebben op zich te kunnen ontwikkelen. Alleen wanneer er minimaal een tweetal maanden achter elkaar continu water aanwezig is, is het mogelijk dat amfibieën zich hier kunnen voortplanten.

Dergelijke tijdelijke wateren zijn wel geschikt voor rugstreeppad. Rugstreeppad is volgens gegevens van RAVON in de directe omgeving (nog) niet waargenomen. Rugstreeppadden zijn typische pioniersoorten en die de voorkeur geven aan een zekere dynamiek in hun leefomgeving. Deze dynamiek is ook te vinden op bouwterreinen met een tijdelijke inrichting. Voor de voortplanting maken de dieren gebruik van (pas gegraven) ondiepe wateren op braakliggende gronden. Hoewel de kans op kolonisatie binnen het plangebied zeer klein is, kan de rugstreeppad in theorie in de omgeving voorkomen. Indien men kolonisatie van het plangebied door rugstreeppad voor alle zekerheid wil voorkomen, wordt geadviseerd in de voortplantingsperiode april - augustus geen open water (ondiepe plassen) te laten bestaan.

Het plangebied, met name het verruigde gedeelte, vormt verder geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. Voor de algemene soorten, zoals bruine kikker en gewone pad geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. De algemene zorgplicht blijft echter wel van kracht.

Vissen

Het aanwezige water is niet permanent aanwezig en staat niet in verbinding met andere wateren. De aanwezigheid van vissen is dan ook uit te sluiten.

5.5 Libellen en dagvlinders

Libellen

Voor libellen geldt dat permanent water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen het plangebied geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

5.6 Vaatplanten

Aangezien de locatie voornamelijk in agrarisch gebruik is, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten waargenomen.

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden zijn beschermde vaatplanten binnen het plangebied niet te verwachten.

5.7 Gebiedsbescherming

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Externe werking op beschermde gebieden die onder de Natuurbeschermingswet vallen, zoals het Natura 2000-gebied Kempenland-West, zal gelet op de aard van de ingreep naar verwachting niet aan de orde zijn. Het enige mogelijk effect heeft betrekking op de geringe groei van het aantal inwoners, die tevens het betreffende Natura 2000-gebied zullen bezoeken. Echter zullen de meeste nieuwe bewoners van lokale afkomst zijn, die (indien van toepassing) nu ook al het Natura 2000-gebied zullen bezoeken. Een significante stijging van het aantal recreanten op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden is zeer onwaarschijnlijk.

Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS. Aangezien het plangebied ook niet grenst aan een gebied of landschapselement dat deel uitmaakt van de EHS, is aantasting niet aan de orde.

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Hilvarenbeek, via Compositie 5 stedenbouw, een quickscan flora en fauna uitgevoerd ten behoeve van het plangebied Leeuwerik te Esbeek in de gemeente Hilvarenbeek.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om binnen het plangebied nieuwbouw te realiseren. De nieuwbouw zal in fases worden gebouwd. Als eerste zal Leeuwerik fase 3 worden gerealiseerd. Het overige gedeelte zal in een later stadium worden gerealiseerd. Ten behoeve van de nieuwbouw zullen de agrarische functies ter plaatse verdwijnen. Verder zal alle binnen het plangebied aanwezige vegetatie worden verwijderd. Het is tevens mogelijk dat ten behoeve van een ontsluitingsweg een of meerdere eiken langs de westzijde van het plangebied worden gekapt.

Gebiedsbescherming

De EHS zal niet worden aangetast door de herbestemming van het plangebied. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden (Natura 2000) is niet aan de orde.

Waarnemingen en te verwachten soorten

Het plangebied kan deel uitmaken van het foerageergebied van steenuil. Daarnaast kunnen met name in de groenstroken en verruigde delen diverse algemene vogelsoorten broeden en bieden de zomereiken naast het plangebied nestgelegenheid aan soorten als ekster, houtduif en grote bonte specht. Verder kunnen binnen en langs het plangebied diverse soorten vleermuizen foerageren en kunnen binnen het plangebied een aantal soorten algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën voorkomen. Een streng beschermde soort als rugstreeppad is op basis van de bekende verspreidingsgegevens niet te verwachten, echter is de aanwezigheid van deze pionierssoort ten tijden van de werkzaamheden op voorhand niet volledig uit sluiten. Voor de overige soorten uit de verschillende soortgroepen vormt het plangebied geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

Algemene zorgplicht

Voor de mogelijk aanwezige algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën geldt de algemene zorgplicht. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dienen dieren zorgvuldig te worden verplaatsen naar geschikt habitat buiten het werkgebied.

Overtredingen Flora- en faunawet

Met betrekking tot de voorgenomen plannen kunnen er mogelijk overtredingen plaatsvinden ten aanzien van het verstoren van een leefgebied van steenuil. Daarnaast kunnen bij werkzaamheden in het broedseizoen overtredingen plaatsvinden ten aanzien van algemene broedvogels.

Maatregelen ter voorkoming van overtredingen van de Flora- en faunawet

Indien de nestmogelijkheden voor vogels buiten het broedseizoen worden verwijderd of ongeschikt worden gemaakt, zullen geen overtredingen van de Flora- en faunawet plaatsvinden met betrekking tot broedvogels. Met betrekking tot de zomereiken en het nieuw te realiseren groen is het van belang, dat de aan te leggen verlichting niet op de boomkronen of struiken wordt gericht. Vleermuizen zijn namelijk zeer verstoringgevoelig ten aanzien van verlichting. Indien men kolonisatie van het plangebied door rugstreeppad voor alle zekerheid wil voorkomen, wordt geadviseerd in de voortplantingsperiode april - augustus geen open water (ondiepe plassen) te laten bestaan.

Noodzaak tot nader onderzoek

Om inzichtelijk te krijgen in hoeverre en op welke manier de steenuil van het plangebied gebruik maakt, kan nader veldonderzoek worden uitgevoerd. Aan de hand van de resultaten van het aanvullende onderzoek kan worden bepaald of overtreding van de Flora- en faunawet aan de orde is en welke mitigerende of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. Een andere mogelijkheid is om lokale steenuil deskundigen van de Vereniging Natuur en Milieu Hilvarenbeek e.o. te raadplegen. Mogelijk dat dergelijke personen kunnen bevestigen of uitsluiten dat het plangebied van belang is voor steenuil. Indien ook dezen hieromtrent geen uitsluitel kunnen geven, zal nader veldonderzoek alsnog meer duidelijkheid moeten verschaffen.

Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c

Ontheffingsaanvraag voor overtreding van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ten aanzien van het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen is vooralsnog niet aan de orde.

Indien blijkt dat het plangebied deel uitmaakt van een steenuilenleefgebied, treden er door de voorgenomen werkzaamheden mogelijk overtredingen op ten aanzien van de Flora- en faunawet. Ontheffingen op verbodsbepalingen ten aanzien van vogelsoorten waarvan de nesten (incl. leefgebied) jaar rond beschermd zijn worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een leefgebied behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan, kunnen vooraf bij Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag.

Tabel I geeft een samenvatting van de te verwachten verstoring en de te nemen vervolgstappen.

Tabel I. Overzicht te verwachten verstoring en te nemen vervolgstappen

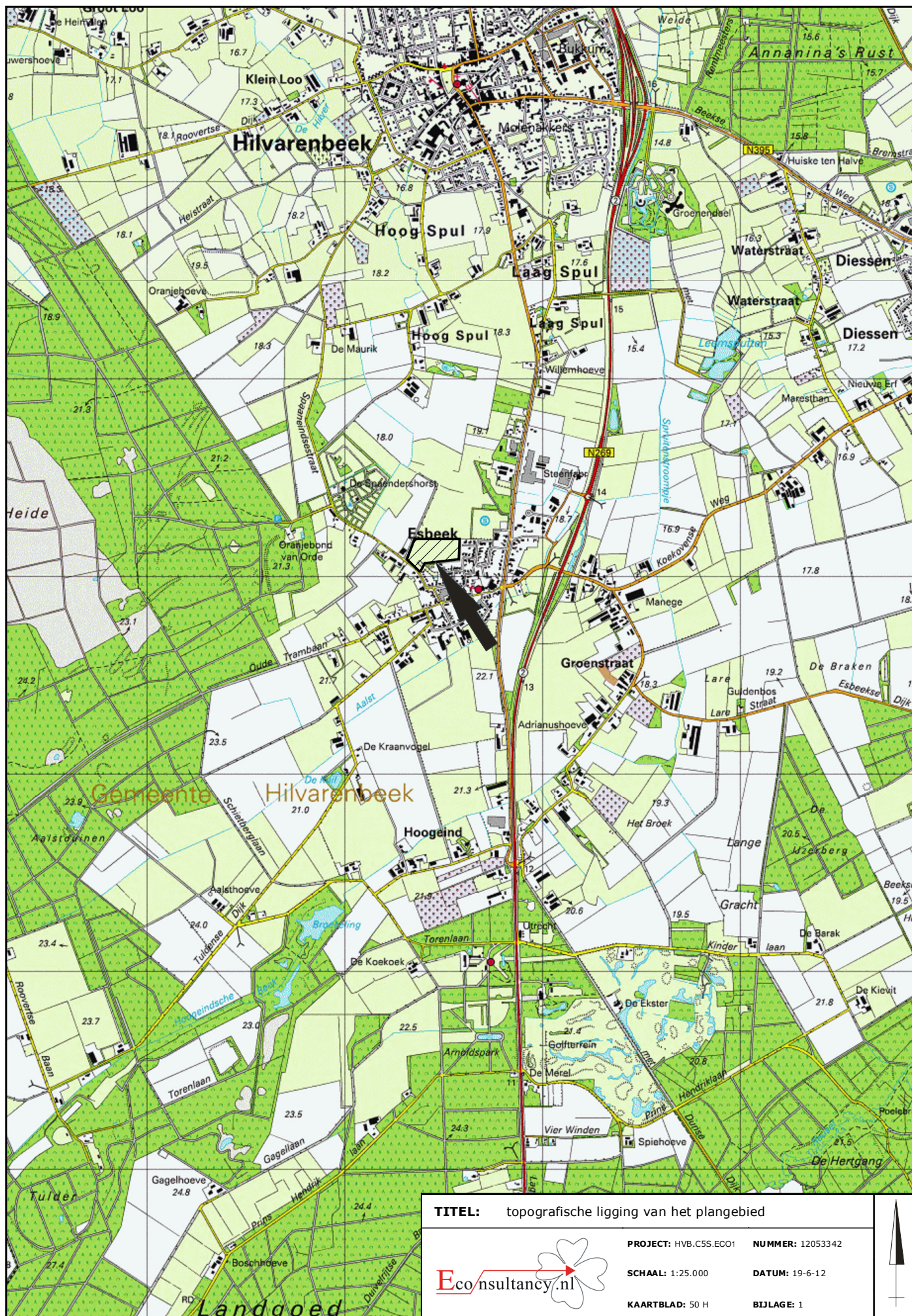
Soortgroep		Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Overtreding FF-wet (*)	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	nee	nee ¹	¹ mits het verwijderen of ongeschikt maken van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	mogelijk	ja ²	mogelijk	² niet aan de orde wanneer lokale deskundigen uitsluitel kunnen geven omtrent aanwezigheid steenuil
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	-
	foerageergebied	nee	nee	nee	geen verlichting richting op bomenkronen en struiken
	vliegroutes	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		mogelijk	nee	nee	zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
Amfibieën		mogelijk	nee	nee ³	zorgplicht ten aanzien van algemene soorten + ³ uit voorzorg geen tijdelijke ondiepe plassen laten bestaan
Reptielen		nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	-
Libellen		nee	nee	nee	-
Dagvlinders		nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	-

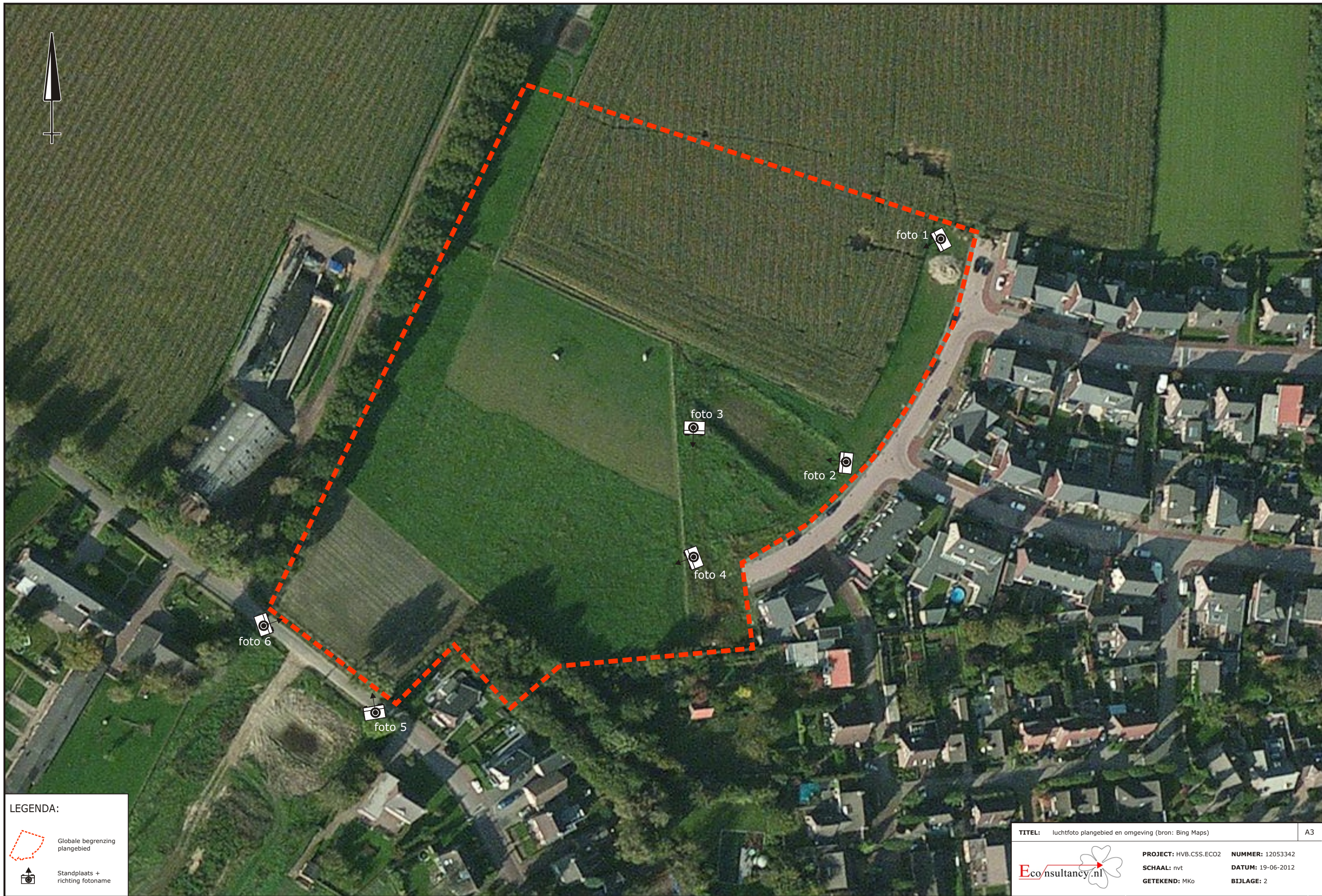
* Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen of broedvogels worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf door Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag. Deze aanvraag wordt alleen in behandeling genomen als er een volledig onderzoek is uitgevoerd.

Aanbevelingen

De toekomstige woonwijk is potentieel geschikt voor huismus en gierzwaluw. De soorten staat onder druk door steeds verder afnemende broedgelegenheid. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van nestkasten of "vogelvides" en het plaatsen van gierzwaluwnestkasten op de te realiseren nieuwbouw, kan het plangebied deel gaan uitmaken van het broedbiotoop van beide soorten. Gelet op het steeds verder verdwijnen van broedgelegenheid van deze soorten kan deze relatief eenvoudige maatregel een positief effect op de soorten in de omgeving hebben.

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. U vindt deze checklist op de site van de vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl).

LEGENDA:

 Globale begrenzing plangebied

 Standplaats + richting fotoname

TITEL: luchtfoto plangebied en omgeving (bron: Bing Maps)		A3
		
PROJECT: HVB.C5S.ECO2	NUMMER: 12053342	
SCHAAL: nvt	DATUM: 19-06-2012	
GETEKEND: MKo	BIJLAGE: 2	

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 1. Een gedeelte van de (maïs)akker dat binnen het plangebied valt.

Foto 2. Het lager gelegen verruigde gedeelte met een laagje (tijdelijk) water.

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 3. Het verruigde gedeelte binnen het plangebied.

Foto 4. Een deel van de weide met op de achtergrond de deels te verwijderen groenstrook.

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 5. Het zuidelijke gedeelte van het plangebied met op de achtergrond de rij zomereiken.

Foto 6. Het plangebied met diverse weides, gezien vanaf de Spaaneindsestraat.

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

- Beersma, P. & W. en A. van den Burg, Steenuilen, Roodbont BV, november 2007.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Delft, Van J.J.C.W. en Schuitema W. (2005) Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. Stichting RAVON.
- Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen 'Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking P.H.C. Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers B.V., Utrecht
- Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Twisk, P. en Limpens. H. (2006). Een thuis voor een vleermuis. Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant. Zoogdiervereniging VZZ.

INTERNET

- www.brabant.nl (EHS en beschermde gebieden in Noord-Brabant)
- www.dassenwerkgroepbrabant.nl (gegevens dat in Noord-Brabant)
- www.ravon.nl (soort amfibieën, reptielen en vissen)
- www.rijksoverheid.nl (natuurwetgeving)
- www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
- www.vlinderstichting.nl (soort dagvlinders en libellen)
- www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Bijlage 4 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen. Onder “activiteiten” worden alle activiteiten in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik verstaan. Voorbeelden hiervan zijn de sloop van gebouwen, de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen, dempen van wateren, maar ook natuurontwikkelingsprojecten. Alle activiteiten moeten getoetst worden op hun effecten op aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde planten- diersoorten.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Voor vogels is een aparte categorie.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren
Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Tabel II (vervolg). Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Vogels
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is ten alle tijden van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 2005 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000 wetgeving, zullen de termen "habitatrichtlijngebied" en "vogelrichtlijngebied" komen te vervallen. De betreffende gebieden worden momenteel opgenomen en aangewezen als Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) (via Dienst Regelingen) of door de provincie. In de aankomende jaren zullen voor alle gebieden beheerplannen opgesteld worden. Tot die tijd zal er echter per project beoordeeld moeten worden of er nadelige effecten te verwachten zijn voor een beschermd gebied.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Rode Lijsten

In opdracht van het ministerie van EL&I (voorheen LNV) zijn voor diverse soortgroepen zogenaamde Rode Lijsten samengesteld. Deze Rode Lijsten vermelden van welke soorten het voortbestaan in Nederland bedreigd wordt. Op deze manier geven de lijsten een indicatie van het belang van aanwezige planten en dieren in een gebied voor het behoud van de hele populatie. In door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) opgestelde soortbeschermingsplannen wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen. Deze soortbeschermingsplannen worden door diverse provincies gehanteerd voor het opstellen van compensatieverplichtingen.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerken onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en is verantwoordelijk voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kenmerkend voor onze werkwijze is dat we altijd in dialoog met de opdrachtgever tot concrete en direct toepasbare oplossingen komen. In onze manier van werken willen wij graag vier kernkwaliteiten centraal stellen: kennis, creativiteit, pro-actief handelen en partnerschap.

kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Kenmerkend voor Econsultancy vinden wij dat wij alle beschikbare kennis snel en effectief inzetten. Onze medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Ook persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want ons werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

creativiteit

Medewerkers van Econsultancy zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken. Dit vraagt om flexibiliteit en betrokkenheid.

kwaliteit

Continue wordt door ons gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2000. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Dat kan in bijvoorbeeld het werkveld bodem gaan van een klein (verkennend bodemonderzoek voor een woonhuis) tot groot (het in kaart brengen van de bodemvervuiling van een geheel vliegveld) project. Projecten in opdracht van de rijksoverheid tot de particulier, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend.

Steeds vaker wordt ook onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten kan, indien gewenst, een uitgebreide referentielijst worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@Econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabrieksstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@Econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@Econsultancy.nl

Nader onderzoek steenuilen

Leeuwerik fase 3
te Esbeek

Geofox-
Lexmond

Nader onderzoek steenuilen

Leeuwerik fase 3 te Esbeek

Opdrachtgever

Gemeente Hilvarenbeek
de heer S. Bosch
Postbus 3
5080 AA HILVARENBEEK

Adviesbureau

Geofox-Lexmond bv
Jules Verneweg 21-15
Postbus 2205
5001 CE TILBURG
Tel. 013 - 4582161
Fax 013 - 4553089

Status

Definitief 1

Datum

5 april 2013

Projectnummer

20121624/JFAB

Auteur

de heer J. Faber MSc

Paraaf:

Controle

mevrouw M. Ruitenbergh MSc

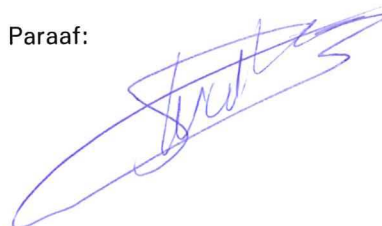
Paraaf:

Vrijgave

de heer ing. S. W. van de Ven

Paraaf:

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Vooronderzoek en onderzoeksopzet	2
	2.1 Algemene gegevens	2
	2.2 Voorgaand onderzoek	3
	2.3 Onderzoeksopzet	3
3	Bevindingen en interpretatie	4
4	Samenvatting en conclusie	5

Bijlagen

1	Foto's
2	Lijst jaarrond beschermde vogelnesten
3	Wetsartikelen Flora- en faunawet

1 Inleiding

In opdracht van Gemeente Hilvarenbeek heeft Geofox-Lexmond bv¹, een nader onderzoek naar de aanwezigheid van steenuilen uitgevoerd op de locatie Leeuwerik fase 3 te Esbeek.

De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen bestemmingsplanprocedure en ontwikkeling van de locatie. Bij een uitgevoerde quickscan flora en fauna, ten behoeve van deze ontwikkeling, is geconcludeerd dat de locatie mogelijk in gebruik is door een steenuil (beschermd door Flora- en faunawet). Het doel van dit nader onderzoek is vaststellen of deze soort aanwezig is op locatie en zo ja, in hoeverre de locatie in gebruik is door deze soort.

Aan de orde komen: voorgaand onderzoek en de onderzoeksopzet, de veldwerkzaamheden, de bevindingen en de interpretatie van de verzamelde gegevens.

¹ De opdrachtgever en terreineigenaar zijn geen zuster- of moederbedrijf en komen niet uit de eigen organisatie zodat de onafhankelijkheid van het onderzoek is gewaarborgd.

2 Vooronderzoek en onderzoekopzet

2.1 Algemene gegevens

De locatie is gelegen ten noordwesten van de kern van Esbeek. Ten oosten bevindt zich de straat Hofstad en een al eerder gerealiseerde fase van het nieuwbouwproject Leeuwerik. Ten zuiden bevindt zich de Spaanseindsestraat. Ten westen van het plangebied bevindt zich een agrarisch bedrijf. Het plangebied omvat weilanden, een akker, een groenstrook en een verruigd grasperceel. Er zijn geen opstallen of verhardingen aanwezig. In het ontwikkelingsplan zal een nieuwbouwwijk op het plangebied gerealiseerd worden.

Ontwikkelingsplan:

Overzicht locatie (in rood plangebied):

2.2 Voorgaand onderzoek

In de eerste helft van 2012 is door Econsultancy een quickscan flora en fauna uitgevoerd (rapport nummer 12053342, d.d. 20 juni 2012). Er is geconcludeerd dat de randen van het gebied, met name de begraasde weides, in combinatie met de in de omgeving aanwezige boerenerven, geschikt foerageergebied voor de steenuil vormen. Indien op één van de nabij gelegen boerenerven een steenuil broedt, binnen circa 300m, dan kan het plangebied van essentieel belang zijn voor het betreffende steenuilenpaar.

2.3 Onderzoeksopzet

In de periode medio februari - medio april worden drie locatiebezoeken (nacht) uitgevoerd met gunstige weersomstandigheden (weinig wind, geen regen, niet te koud). Hierbij wordt, door het stimuleren van vogels tot zang door het afspelen van geluidsfragmenten, de aan- of afwezigheid van steenuilen vastgesteld. Deze werkmethode is gebaseerd op de Handleiding broedvogelonderzoek 2011 (BMP-methode) van SOVON Vogelonderzoek Nederland. Indien een steenuil wordt waargenomen is het lokaliseren van het nest van belang. Mogelijk is er een nest op het ten westen gelegen boerenerv. In het kader van het mogelijk opheffen van de agrarische activiteiten ter plaatse is het belangrijk dit te weten.

3 Bevindingen en interpretatie

De weersomstandigheden tijdens de bezoeken op locatie waren als volgt:

- 5 maart 2013, avond na zonsondergang: wind nihil, circa 10° C, onbewolkt, helder;
- 19 maart 2013, avond na zonsondergang: wind nihil, circa 4° C, droog, bewolkt;
- 26 maart, ochtend voor zonsopgang: wind circa 3 Bft, - 3° C, onbewolkt, helder.

Het eerste bezoek is uitgevoerd door de heer J. Faber van Geofox-Lexmond en de heer J. van Suijlekom van Buro Maerlant. Het tweede en derde bezoek zijn uitgevoerd door de heer J. van Suijlekom. Enkele foto's zijn opgenomen in bijlage 1.

Bezoek 1

Een steenuil is visueel waargenomen bij de bomenrij direct ten westen van de planlocatie (waarneming 1 op onderstaande kaart). Het dier werd door het afgespeelde geluid gelokt. De steenuil liet geen territoriale roep horen, maar alleen enkele aandachtskreten.

Op afstand van de locatie (200-300 m) is in twee tuinen van een boerderij eveneens een alerte kreet van een steenuil gehoord (waarneming 2 en 4 op kaart). In een bomenrij circa 100 m ten oosten van de locatie (waarneming 3) is ook een kreet gehoord.

Samenvattend zijn er deze avond geen territoriale roepen gehoord. Er is een grote kans, dat het één dier betreft dat de onderzoekers heeft gevolgd, gezien de ruime tijdsspanne tussen de waarnemingen en het vrij continu afspelen van geluiden.

Bezoeken 2 en 3

Bij beide bezoeken waren de weersomstandigheden vrij gunstig. Er is echter geen respons waargenomen van steenuilen, ook niet in de ruimere omgeving (> 300m). Ook visueel zijn geen steenuilen waargenomen.

Het plangebied maakt vermoedelijk onderdeel uit van de rand van een territorium. Echter zou de waarneming ook een zwervend dier kunnen betreffen, zeker doordat geen territoriale roepen zijn gehoord. Er zijn geen nesten aangetroffen binnen een straal van 300m van de locatie.

4 Samenvatting en conclusie

In opdracht van Gemeente Hilvarenbeek heeft Geofox-Lexmond bv, een nader onderzoek naar de aanwezigheid van steenuilen uitgevoerd op de locatie Leeuwerik fase 3 te Esbeek.

De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen bestemmingsplanprocedure en ontwikkeling van de locatie. Bij een uitgevoerde quickscan flora en fauna, ten behoeve van deze ontwikkeling, is geconcludeerd dat de locatie mogelijk in gebruik is door een steenuil (beschermd door Flora- en faunawet). Het doel van dit nader onderzoek is vaststellen of deze soort aanwezig is op locatie en zo ja, in hoeverre de locatie in gebruik is door deze soort.

Tijdens één van de drie bezoeken is een steenuil zowel visueel als auditief waargenomen. Het betrof echter geen territoriale roep. Bij de andere twee bezoeken zijn geen steenuilen waargenomen. Het plangebied maakt vermoedelijk onderdeel uit van de rand van een territorium. Echter zou de waarneming ook een zwervend dier kunnen betreffen, zeker doordat geen territoriale roepen zijn gehoord. Er zijn geen nesten aangetroffen binnen een straal van 300m van de locatie.

Wat betreft steenuilen zijn er geen belemmeringen voor de voorgenomen ontwikkeling. Wel is het wenselijk de bomenrij aan de westkant van het plangebied te handhaven en hier geen of beperkte straatverlichting aan te brengen. Zo blijft dit deel geschikt als foerageergebied voor steenuilen.

Disclaimer

Het onderzoek is op een zorgvuldige wijze uitgevoerd met behulp van de voor het onderzoek gangbare technieken, inzichten en methodes. Bij het uitvoeren van onderzoek streven wij optimale representativiteit na. Het blijft mogelijk dat er plaatselijk afwijkingen voorkomen. Deze afwijkingen komen door het steekproefsgewijze karakter van het onderzoek niet aan het licht. Geofox-Lexmond b.v. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit bovengenoemde aspecten.

Bijlage 1: Foto's

Bomenrij aan westkant locatie.

Overzicht in oostelijke richting.

Overzicht planlocatie in noordelijke richting, met bomenrij aan westkant, en al gerealiseerde nieuwbouw aan oostkant.

Bijlage 2: Lijst jaarrond beschermde vogelnesten

Bijlage

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten onthefing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep

Waarom deze lijst?

Waarom deze lijst?

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd is in 2009 aangepast. Deze indicatieve lijst helpt u om te bepalen of u ontheffing nodig heeft van de Flora- en faunawet en om te kijken welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Op het eerste deel van de lijst staan soorten met nesten die in principe jaarrond zijn beschermd. Het tweede deel bestaat uit nesten die niet jaarrond zijn beschermd (categorie 5), maar waarvan inventarisatie gewenst is.

De ingevulde lijst kunt u meesturen met uw ontheffingsaanvraag voor een ruimtelijke ingreep. Komt bij uw project een vogelsoort voor die niet op de lijst staat? Vul dan de naam in onderaan de lijst. Een deskundige kan adviseren in welke categorie het nest van de vogel valt en welke maatregelen u moet nemen.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op www.minlnv.nl/loket. Of bel met Het LNV-Loket: 0800 – 22 333 22 (op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur).

Meer informatie over soorten(bescherming) kunt u vinden op: www.minlnv.nl/loket, www.natuurloket.nl, www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.minlnv.nederlandsesoorten.nl.

Algemene gegevens per soort						Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep (invullen)			
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogelatlas 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden	Categorie vaste nesten (zie 'Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen')	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project?	Heeft de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?	Welke actie is mogelijk? Bijvoorbeeld: buiten de broedtijd mitigerende maatregelen treffen, ontheffing aanvragen of iets anders?
Boomvalk	750 - 1.000	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee	
Buizerd	8.000 - 10.000	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee	
Gierzwaluw	30.000 - 60.000	nee	ja	nee	2		ja / nee	ja / nee	
Grote gele kwikstaart	240 - 300	nee	nee	ja	3		ja / nee	ja / nee	
Havik	2000	nee	nee	ja	4		ja / nee	ja / nee	

Algemene gegevens per soort						Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep (invullen)				
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogelatlas 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden	Categorie vaste nesten (zie 'Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen')	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project?		Heeft de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?	Welke actie is mogelijk? Bijvoorbeeld: buiten de broedtijd mitigerende maatregelen treffen, ontheffing aanvragen of iets anders?
Kerkuil	1750	nee	ja	nee	3			ja / nee	ja / nee	
Oehoe	3	nee	nee	ja	3			ja / nee	ja / nee	
Ooievaar	400	nee	ja	nee	3			ja / nee	ja / nee	
Ransuil	5000	nee	nee	ja	4			ja / nee	ja / nee	
Roek	60.000 - 65.000	ja	ja	nee	2			ja / nee	ja / nee	
Slechtvalk	8 - 10	nee	ja	ja	3			ja / nee	ja / nee	
Sperwer	4500	nee	nee	ja	4			ja / nee	ja / nee	
Steenuil	6000	nee	ja	nee	1			ja / nee	ja / nee	
Wespendief	700	nee	nee	ja	4			ja / nee	ja / nee	
Zwarte wouw	0 - 1 (onregelmatig)	nee	nee	ja	4			ja / nee	ja / nee	
Niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst										
Blauwe reiger	10.000 - 13.000	ja	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Boerenwaluw	100.000 - 200.000	nee	ja	nee	5			ja / nee	ja / nee	
Bonte vliegenvanger	14.000 - 18.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Boomklever	16.000 - 20.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Boomkruiper	80.000 - 120.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Bosuil	5000	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Brilduiker	15 - 20	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Draaihals	50 - 65	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Eidereend	8.000 - 10.000	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Ekster	40.000 - 60.000	nee	ja	nee	5			ja / nee	ja / nee	
Gekraagde roodstaart	23.000 - 30.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Glanskop	12.000 - 15.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	

Algemene gegevens per soort						Gegevens per soort bij ruimtelijke ingreep (invullen)				
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogelatlas 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermden) natuurgebieden	Categorie vaste nesten (zie 'Uitleg aangepaste beoordeling onthefing ruimtelijke ingrepen')	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project?		Heeft de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?	Welke actie is mogelijk? Bijvoorbeeld: buiten de broedtijd mitigerende maatregelen treffen, ontheffing aanvragen of iets anders?
Grauwe vliegenvanger	20.000 - 30.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Groene specht	6.000 - 7.500	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Grote bonte specht	55.000 - 65.000	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Hop	0 - 1	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Huiszwaluw	110.000 - 125.000	nee	ja	nee	5			ja / nee	ja / nee	
IJsvogel	300 - 400	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Kleine bonte specht	4.500 - 5.500	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Kleine vliegenvanger	onregelmatig	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Koolmees	500.000 - 600.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Kortsnabelboomkruiper	75 - 100	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Oeverzwaluw	18.000 - 32.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Pimpelmees	125.000 - 200.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Raaf	60	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Ruigpootuil	1	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Spreeuw	500.000 - 900.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Tapuit	600 - 800	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Torenavalk	5.000 - 7.500	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Zeearend	1	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Zwarte kraai	70.000 - 100.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Zwarte mees	30.000 - 40.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Zwarte roodstaart	27.000 - 37.000	nee	ja	ja	5			ja / nee	ja / nee	
Zwarte specht	1.100 - 1.600	nee	nee	ja	5			ja / nee	ja / nee	

Bijlage 3: Wetsartikelen Flora- en faunawet

Artikel 8:

Het is verboden (beschermde) planten, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9:

Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10:

Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11:

Het is verboden nesten, hollen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

duurzaam ondernemerschap
mensgericht

creatief
ondernemend

klantgericht
kwaliteitsgericht

ondernemend

duurzaam ondernemerschap
mensgericht

mvo

betrouwbaar

betrokken
deskundig

creatief

flexibel

mvo

flexibel

kwaliteitsgericht

klantgericht

betrouwbaar

betrokken
deskundig

Geofox-Lexmond is een milieuadviesbureau met vestigingen in Bodegraven, Oldenzaal en Tilburg. Onze activiteiten bewegen zich op het vlak van bodem, water, milieu en ruimtelijke ordening en alle mogelijke milieuvraagstukken die zich binnen dit spectrum aandienen. Voor deze vraagstukken bedenken wij pragmatische oplossingen.

Duurzaam ondernemerschap zit in onze genen. Samen met onze relaties zoeken wij continu naar de ultieme balans tussen menselijk handelen en ons leefmilieu. Elke dag opnieuw.

www.geofox-lexmond.nl / info@geofox-lexmond.nl

Bodegraven:

Duitslandweg 7
Postbus 143
2410 AC Bodegraven
T (0172) 61 42 55

Oldenzaal:

Eektestraat 10-12
Postbus 221
7570 AE Oldenzaal
T (0541) 58 55 44

Tilburg:

Jules Verneweg 21-15
Postbus 2205
5001 CE Tilburg
T (013) 458 21 61

